



ПРИОРИТЕТЕНИ ПОЛИТИКИ ВО
НОВАТА ГОДИНА
СПИСОК НА БАРАЊА И ПРЕДЛОЗИ



Сојуз на средношколци / Unioni i Nxënësve të Shkollave të Mesme

Што се случи во 2021 година?

Изминативе 6 месеци успеавме да постигнеме многу. Како индикатор, треба да ја погледнеме Изборната програма која се состоеше од следните 7 точки:

1. ПРИОРИТЕТ #1: Воведување на комбинирана настава
2. ПРИОРИТЕТ #2: Вистински внатрешколски демократии
3. НЕПРАВДА #1: Годишната има 12 месеци, а не 9!
4. НЕПРАВДА #2: Што значи „психолог“ во нашите училишта?
5. НЕПРАВДА #3: Оценка преку телефон (не) се поправа
6. ИДЕЈА #1: Граѓанско и финансиско образование
7. ИДЕЈА #2: Талентирани ученици = талентирани училишта

Најважно, успеавме да го исполниме првиот приоритет – **сите средношколци во земјава се вратија во училишните клупи**. Заедно со ИДУЕП ја лансиравме иницијативата „**Лидер/ка на училиште, лидер/ка во иднината!**“ со што го отпочнавме процесот за изменување на Законот за средното образование каде што ќе биде креиран, а потоа и вметнат нашиот предлог за сеопфатна реформа на средношколското организирање.

За време на вториот круг на локалните избори испративме Меморандум до двата кандидати за градоначалник на Скопје. По изборите, стапивме во комуникација со новата градоначалничка на Градот, за да се реализира и третата точка – **праведен и бесплатен јавен превоз за сите средношколци**. Исто така, **се реши и проблемот со превозот во Општина Конче**. Што се однесува на точката за талентирани ученици и училишта, во соработка со МОН, ги зголемивме ученичките стипендии за **59%** - тие сега изнесуваат **3.500 денари месечно**.

Се боревме и против корупцијата во образовниот систем. **За првпат во нашата историја обезбедивме дури 4 вонредни инспекции во врска со наплаќањето на свидетелства**. Ја продолживме соработката со Делегацијата на Европската Унија и Europe House, но лансиравме и нови: со ИДУЕП, КАС, ЛЕАД, ОДАС и УСС-УКИМ.

Може да се заклучи дека една точка од Програмата е веќе целосно реализирана, а значителна работа е отпочната за други три точки од истата. **Уште повеќе труд и успех нè чека во 2022 година!**



Сојуз на средношколци / Unioni i Nxënësve të Shkollave të Mesme

Веќе е јасно дека новата Влада ќе биде формирана пред крајот на јануари. Ваквиот потег значи дека ќе се соочиме со нов премиер, но и нов министер во Министерството за образование и наука. **При влегување во преговори со надлежните, Сојузот ќе се залага за остварување на следниве политики:**

#1: Државна матура

1. Договорот постигнат во 2020 година за генерациите кои (ќе) матурираа(т) во учебните години 2020/2021 и 2021/2022 бараме да продолжи сè до **учебната 2024/2025 година (сегашната генерација прва година)**. Ова значи дека средношколците во наредните 4 години ќе полагаат:
 - a. 2 екстерни испити (Мајчин јазик + Англиски јазик или Математика);
 - b. 2 интерни испити и
 - c. проектна задача.
2. Работна група меѓу Бирото за развој на образованието и Сојузот да одлучува за испитните програми за екстерните испити, додека за интерните наставниците да споделат банки со прашања најдоцна три недели пред денот на испитот.
3. Новата **Концепција за испитите на крајот од четиригодишното средно образование** да стапи на сила од **учебната 2025/2026 година**.

#2: Модел на настава

1. Образованието како најважен општествен сектор треба да биде ставено на прво место. Затоа **моделот на настава во средните училишта** да продолжи како и досега – преку настава **со физичко присуство**.
2. Доколку се влоши здравствената ситуација на ниво на цела држава или во поединечни општини, би барале средношколците наставата да ја следат **комбинирано**, а не целосно преку далечина!
3. Министерствата за образование и наука и за здравство, како и инспекторатите во нивна надлежност, да спроведуваат **редовна контрола** на почитувањето на **мерките за заштита во средните училишта**.

#3: „Лидер/ка на училиште, лидер/ка во иднината!“

1. Продолжувајќи ја **иницијативата со ИДУЕП**, ќе отпочнеме процес на изнаоѓање на повеќе партнери од граѓанскиот сектор за поддршка на реформите.
2. **Финализација на предлог-Законот** како нов модел на средношколско организирање. Разговори со Владата, Парламентот, Клубот на млади пратеници



Сојуз на средношколци / Unioni i Nxënësve të Shkollave të Mesme
и Комисијата за образование и наука при Собранието околу **предложеното решение.**

- Неговото донесување ќе значи дека **за првпат во историјата** на земјата средношколското организирање ќе биде **законски регулирано**. Уште поважно, ќе значи дека сите средношколци **директно и демократски** ќе го избираат претседателот на нивното училиште.

#4: Проведен и бесплатен јавен превоз

Целта е сите средношколци да добиваат целосно бесплатен градски и меѓуградски автобуски превоз. Критериумите за растојание од дом до училиштето и типот на училиштето да се елиминираат. Превозот да биде бесплатен во текот на **целата** година.

- Одржување на средба** со градоначалничката на Скопје за остварување на меморандумот и ова барање како прва фаза од самиот процес.
- Иницирање на промени во постоечката законска регулатива**, доколку се потребни, на национално ниво.
- Веќепостоечките контакти и соработки да се префрлат на **ниво на ЗЕЛС** за да се добие **бесплатен меѓуградски автобуски и железнички превоз ширум земјава** за сите средношколци.

#5: Ментално здравје

- Нов пристап на работа на училишните психолози**: секој средношколец да може да закаже приватна сесија во траење од 45 минути (или по потреба) со психологот, овозможено преку Google Calendar или телефонски. Ваквиот модел ќе обезбеди приватност и посветеност за личните проблеми со менталното здравје преку тет-а-тет разговор.
- Создавање на **конкретни протоколи и обновување на постоечките** за постапување по пријавување на проблеми со **менталното здравје и сексуално вознемирување**.
- Креирање на мрежа на партнерства и соработка со експерти од областа.

#6: Граѓанско и финансиско образование

- Потребно е да се воведат **нов предмет** во средното образование.
- Секој човек мора да знае што значи да се биде **активен граѓанин** во едно општество, т.е. како функционираат државата, Уставот и политичкиот систем.



Сојуз на средношколци / Unioni i Nxënësve të Shkollave të Mesme

3. Потребно е да се разликува факт од пропаганда и справување со лажните вести и теориите на заговор. Зголемен акцент на евалуација на извори и **критичко консумирање на медиумските стории.**
4. **Финансиска писменост** која ќе го поттикнува иновативниот и претприемачкиот дух. Отворање на **средношколски компании** во секое стручно училиште во земјата.
5. Концепти, вештини и компетенции: **политичка писменост, медиумска писменост, финансиска писменост, граѓанство, критичко мислење, претприемништво, одговорност, волонтирање, добротворност, служба.**

#7: Талентирани ученици = талентирани училишта

1. Да се отвораат **две нови гимназии за талентирани ученици** во областа на јазиците (лингвистика, книжевност, филологија) и во областа на хуманистичко-општествените науки (философија, историја, економија).
2. Во **Јазичната гимназија**, средношколците да можат да ги изучуваат македонскиот, јазиците од регионот, англискиот, францускиот, германскиот и италијанскиот јазик. Да се работи и на програми по руски, кинески, јапонски, арапски, хинди, свахили.
3. Во **Хуманистичко-општествената гимназија**, средношколците да можат целосно да се посветат на овие науки. Да ги читаат делата на големите мислители низ историјата, да дебатираат и да истражуваат.
4. Истиот принцип треба да важи и за области кои не се толку присутни во средното образование како **глумата и новинарството.**